

творів, повинні дати історіографію та бібліографію, вибудувати логіку розвитку мислення, показати її основні взаємозв'язки і звучання.

Характер і зміст сучасної філософії і методи її дослідження значною мірою визначаються і повинні визначатися основними тенденціями розвитку, специфічними особливостями, найважливішими проблемами і задачами нашої переломної і критичної епохи, епохи глобальних соціально-політичних і культурних змін, відкривши шлях для становлення нового світу. Філософія у своєму баченні і розумінні світу і людини використовує не тільки наукове знання, але й інші форми духовної культури, весь сукупний досвід людства. От чому вона виступає не тільки як теорія світу і людського пізнання, але і як наука про життєву мудрість, як спосіб орієнтації у світі, як практико-духовний спосіб освоєння і перетворення дійсності і людини. Так філософ сприяє виявленню й обґрунтуванню тих вищих цінностей і імперативів, що є визначальними для характеру і спрямованості людської діяльності в сучасній історичній ситуації. І проте будь-яке його судження повинне бути сполучене із знанням реального стану справ в історії сучасної філософської думки.

РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ У ФОРМУВАННІ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Гльоза В.В., *зр.ЕФ-65*

Актуальність проблеми обумовлена тим, що в сучасних умовах національно-культурне відродження України розвивається складно та суперечливо. Переконані, що консолідація українського суспільства можлива за умови єдності національної самосвідомості, основу якої складає українська національна ідея.

Ідеї у процесі їх матеріалізації можуть догматизуватися, науково обґрунтовуватися, набуваючи форми теорій, або виявлятися у формі ідеологій (релігійних, політичних). Політична ідеологія і політична психологія є складовими частинами політичної свідомості, яка, у свою чергу, є складовою частиною політичної системи суспільства.

Політична система – це інтегрована сукупність політичної влади, політичних відносин, політичної культури та свідомості, політико-правових норм, що задають соціальну стабільність суспільству,

забезпечують соціальний порядок і визначають політичну орієнтацію суспільства.

Політична система сучасної України діє в умовах надзвичайної, а не збалансованої, стабільної ситуації. Надзвичайність обставин склалася в усіх сферах суспільства: 1) у природному (фізичному та біологічному) середовищі, де поглиблюється екологічна криза, що зберігає панування алогічних моделей природокористування як у промисловості, так і в сільському господарстві, зрештою, загальний генофонд народу зазнає значних втрат; 2) у господарюванні прогресуючою є тенденція деградації найважливіших структур забезпечення життєдіяльності соціуму; 3) у сфері культури (зокрема, у сфері освіти) не забезпечується повне відтворення загальної культури відповідно передовим, прогресивним стандартам та потребам прискороного соціального розвитку; значна частина населення все ще перебуває під впливом “культурного шоку”, пов’язаного з відсутністю чітко визначеної національної ідеї; 4) не сформована система ефективних зовнішніх відносин України [3, с. 181-182].

У сучасній Україні існує специфічний “змішаний” політичний режим, у якому поєднуються ознаки демократичних та недемократичних політичних режимів. Передбачити напрямок подальшої еволюції політичного режиму сучасної України досить складно, тому що характер еволюції залежить від надто великої кількості факторів: внутрішніх, і зовнішніх. Одним із таких факторів є національна ідея.

Національна ідея – це уявлення щодо ідеального влаштування життя нації та шляхів реалізації цього ідеалу. Вона постає духовним каталізатором національного відродження і вищим проявом політизованої національної свідомості.

Національна ідея формується під впливом традицій, культури, всього середовища національного буття народу. Водночас національна ідея сама впливає на них, забезпечуючи культурно-історичну динаміку нації, її боротьбу за єдність, свободу та незалежність. На ґрунті національної ідеї відбувається національна мобілізація [2, с. 324].

Автор вважає, що ядром національної ідеї є чітко сформульована мета, до якої прагне національна воля. Національна ідея є могутнім чинником життя, у ній органічно поєднані інтелект з народним інстинктом, національне світовідчуття з національною психікою, “душею нації”.

Переважна більшість жителів України (65 %) вважають, що за роки незалежності так і не була вироблена національна ідея, здатна об'єднати країну. Результати всеукраїнського соціологічного опитування, проведеного компанією Research & Branding Group у 2007 році засвідчують, що тільки 10 % респондентів переконані в сформованості національної ідеї в Україні. Ще 25 % відповісти на запитання не змогли [1].

Зростання впливу національної ідеї в ХХ ст. автор пояснює тим, що в сучасному, пронизаному раціоналізмом і позбавленому духовних цінностей світі національна ідея служить заміником бога, є духовною опорою людям.

У суверенній Україні діяльність на відродження національної свідомості українців має морально й матеріально заохочуватися державою. Проте, видається небезпечним використання українського націоналізму у його крайніх формах у державному будівництві. У цьому зв'язку державні інститути зобов'язані чуйно реагувати на всі випадки злякисного переродження націоналізму в шовінізм.

Отже, розмірковуючи про національну ідею, необхідно розуміти, як вона співвідноситься з індивідом і державою, якими є її прояви у світі. Національна ідея потрібна державі, вона є її візитною карткою. Національна ідея дозволяє з'ясувати: хто такі українці як нація, якими є національні цінності українців, хто заслуговує їхньої поваги, і що для них є непорушним. Таким чином, національна ідея – репрезентант усієї України у світі.

Окрім цього, національна ідея, – ідея територіальної цілісності та розвитку України як національної держави, – інтегрує народ. Нагальна задача політичних партій – виявлення національних пріоритетів, їх чітка артикуляція в рамках єдиної державно-національної ідеології.

Список використаних джерел

1. Гудко К. 65 % украинцев признают отсутствие национальной идеи на Украине [Электронный ресурс] // Новый регион – Киев. – Режим доступа: <http://www.nr2.ru/kyev/104115.html>
2. Колодій А., Климанська Л., Космина Я., Харченко В. Політологія: У 2 кн.–2-е вид., перероб. та доп.–К.: Ельга, Ніка-центр, 2003. – 664 с.
3. Політологія: Наука про політику: Підручник / За ред. В.Г. Кременя. – 3-є вид., випр. і доп. – Харків; Київ: Друкарський центр “Єдинорог”, 2001. – 640 с.

Наук. кер. – ст. викл. Опанасюк В.В.